

[Landbrugsministeren.]

tidig med, at der er fri prisdannelse på rugen. Fra forskellig side, navnlig fra prismyndighederne, har man imidlertid yret betænkelighed ved at forlade maksimalprisordningen, så længe statstilskuddet bibeholdes. Der foregår for tiden visse forhandlinger og overvejelser med hensyn til, hvorledes sagen bedst kan gribes an. Muligvis bibeholdes maksimalprisordningen, og i så fald er den hidtil gældende lovhjemmel tilstrækkelig, men hvis man skulle komme ind på at bibeholde statstilskudsordningen, dog med et konstant tilskud, og ophæve maksimalprisen på mel og brød af rug, således at mel- og brødprisen skulle stige eller falde i takt med ændringer i rugprisen, må bemyndigelsen udvides som angivet i det nu forelagte lovforslag, hvorefter ordningen vil kunne gennemføres på den måde, som det efter afslutningen af de fornævnte forhandlinger og overvejelser måtte findes mest hensigtsmæssigt.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale forslaget til en hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

I tilslutning til det af finansministeren forelagte forslag til lov om oprettelse af en genopbygningsfond skal jeg dernæst have den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om udlån til sammenlægning og rationalisering af mejerier.*

Allerede i 30'erne havde man opmærksomheden henvendt på, at Danmarks mejeribrug var opbygget på en sådan måde, at en rationalisering var meget ønskelig for at forbedre driftsøkonomien og dermed erhvervets konkurrenceevne på det internationale marked. Landets ca. 1.600 mejerier omfattede for mange små mejerier, hvis driftsudgifter, særlig brændselsudgifter, var for høje i forhold til de store mejeriers. Det var endvidere en ulempe ved de små mejerier, at de vanskeligt kunne overkomme på økonomisk måde at gennemføre selv nødvendige forbedringer på de faste anlæg, medens sådanne forbedringer på større mejerier kun betød en ubetydelig udgift pr. behandlet kg mælk. De samme vanskeligheder gjorde sig gældende for de små mejerier med hensyn til gennemførelse af den kontrol med produktionen, som er nødvendig for at levere et ensartet produkt.

Den af statsministeriet i juli 1937 nedsatte produktions- og råstofkommission, der havde til opgave at foretage en række undersøgelser af de økonomiske og tekniske betingelser for mulige udvidelser af produktion og beskæftigelse samt for besparelser af udenlandske råstoffer indenfor de for-

skellige produktionsområder, afgav i 1938 en betænkning angående rationalisering af mejerier. I denne betænkning henstillede kommissionen til statsministeriet, at der tilvejebragtes forskellige statsbevillinger, ved hjælp af hvilke der dels skulle udskrives en offentlig konkurrence om forslag til et mønstermejeri og dels skulle opføres et sådant arbejdende mejeri, der kunne tjene som forbillede for andre mejerier. Konkurrencen blev afholdt i 1938, men på grund af krigen blev opførelsen af forsøgsmejeriet ikke gennemført. Derimod er en del af de principper, der var nedlagt i de forslag, der fremkom ved konkurrencen, blevet udnyttet såvel på statens forsøgsmejeri i Hillerød som ved adskillige på privat initiativ gennemførte projekter til opførelse eller ombygning af mejerier.

I 1948 rettede et udvalg, der arbejdede med en plan for sammenlægning af Brørup, Maltbæk og Ladelund mejerier, henvendelse til landbrugsministeriet om opnåelse af et lån på gunstige vilkår til finansiering af sammenlægningen.

I en udtalelse over sagen fremhævede De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation, at fællesorganisationen ikke havde kunnet beskæftige sig med sagen uden at sætte den i relation til hele den iøvrigt for tiden igangværende bevægelse for at gennemføre en vidtgående rationalisering af det danske mejeribrug. Denne bevægelse havde fællesorganisationen støttet af al kraft, blandt andet ved offentliggørelse gennem en lang årrække af en mejeridrifts-statistik, udarbejdet på grundlag af et omfattende regnskabsmateriale. Udviklingen henimod opnåelse af større driftsenheder har da også været tydelig, selvom den er foregået i et langsommere tempo end ønskeligt.

Selvom der således må siges at være skabt stor interesse og forståelse for rationalisering indenfor mejerikredse, har fællesorganisationen dog ikke lagt skjul på, at der også er store hindringer at overvinde, idet der har været en vis lokal modstand, som følge af at man vil blive nødt til at afskrive en del igangværende anlæg tidligere end oprindelig beregnet. Det har også været et problem, at der ved sammenlægning af mejerier vil være nogle mejeribestyrere, der mister deres stilling. Efter at dansk mejeriforening imidlertid har taget positiv stilling til gunst for rationaliseringen, må det siges, at der nu er tilvejebragt et godt grundlag for en videre udvikling af rationaliseringsarbejdet. Det er fra mejeribrugets side udtalt, at man finder det ønskeligt, at udviklingen bør foregå i et jævnt tempo og gen-